

YAPISAL POZİSYONA İLİŞKİN TEBLİĞ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç ve Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç ve kapsam

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğ, bankaların yapısal pozisyonları kapsamına girebilecek döviz ve dövize endeksli varlıkları, yapısal pozisyon sayılmanın gerektirdiği nitelikleri ve yapısal pozisyona tanınan sermaye yükümlülüğü muafiyetinden yararlanma koşullarına ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla düzenlenmiştir.

Dayanak

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 43, 45 ve 93 üncü maddeleri ile Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliğin 19 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasına dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğde yer alan;

- Banka: 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 3 üncü maddesinde tanımlanan bankaları,
 - Kurum: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunu,
 - Yönetmelik: Bankaların Sermaye Yeterliliğinin Ölçülmesine ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönetmeliği,
- ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Yapısal Pozisyon Uygulaması

İzin ve yapısal pozisyonun kapsamı

MADDE 4 – (1) Yapısal pozisyon bulundurmak için Kurumdan izin alınması zorunludur. Yapılacak izin başvurusuna, müracaata konu bu madde kapsamındaki varlıkların yapısal pozisyon olarak bulundurulmasına ilişkin yönetim kurulu kararının bir örneği ile yapısal pozisyon olarak tutulacak varlıklara ilişkin bilgiler eklenir. Alınacak kararda, yapısal pozisyonun niteliği ve yönetilme şekli detaylı bir biçimde belirtilir.

- Bankaların yapısal pozisyonları kapsamına döviz ve dövize endeksli varlıklardan;
 - Borçlanmayı temsil eden döviz cinsinden menkul kıymetler,
 - Şirketler tarafından ihraç edilen ortaklık hakkını temsil eden döviz cinsinden menkul kıymetler,
 - Borçlanmayı temsil eden dövize endeksli menkul kıymetler dahil edilir. Bu Tebliğ uygulamasında altın döviz varlığı olarak kabul edilir.
- (3) Yapısal pozisyon bulundurmak bankaların ihtiyarındadır.

Yapısal pozisyon kapsamına giren varlıklarda aranacak nitelikler

MADDE 5 – (1) 4 üncü madde uyarınca yapısal pozisyon kapsamına giren varlıklarda aşağıdaki nitelikler aranır:

a) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (a) ve (c) bentlerindeki varlıkların Yönetmeliğin 13 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen nitelikli menkul kıymet özelliklerine sahip ve yapısal pozisyona girdiği tarih itibarıyla vadelerine en az bir yıl kalmış olması ve bu varlıkların uzun vadeli yatırım olarak vade sonuna kadar elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması,

b) Altının 21/2/1997 tarih ve 22912 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kıymetli Madenler Borsasında İşlem Görecek Altın Standardına İlişkin Tebliğde belirlenen standartlardaki külçe altın olması ve yapısal pozisyona alındığı tarihten itibaren en az üç yıl süre ile elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması,

c) 4 üncü maddenin ikinci fıkrasının (b) bendinde sayılan varlığı ihraç eden şirketin, Yönetmeliğin 14 üncü maddesinin beşinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde belirtilen şirketlerden olması ve yapısal pozisyonda en az üç yıl süre ile elde tutulacağına dair yönetim kurulu kararının bulunması.

(2) Bu Tebliğde belirtilen diğer koşullara uyulmak kaydıyla, G-20 ülkelerinin merkezi hükümetleri, Dünya Bankası ve IFC tarafından ihraç edilen borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ile Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından yurt içi ve yurt dışı piyasalarda ihraç edilen döviz ve dövize endeksli iç ve dış borçlanma senetleri derecelendirme kuruluşlarının notları aranmaksızın yapısal pozisyon olarak kullanılabilir.

(3) Bu madde kapsamındaki nitelikleri taşımayan varlıklar yapısal pozisyon kapsamına alınmaz.

Yapısal pozisyon kapsamına giren varlıklara ilişkin esaslar

MADDE 6 – (1) Yapısal pozisyona dahil edilen varlıklar alım-satım ve repo işlemlerine, teminata veya rehne konu edilemezler.

(2) Yapısal pozisyon kabul edilmenin sağladığı muafiyet ve muhasebeleştirme ilkeleri bu kapsamdaki varlıkların yapısal pozisyon olarak bulundurulduğu süre boyunca tutarlı bir şekilde uygulanır.

(3) Yapısal pozisyonu oluşturan varlıklar hiç bir şekilde yapılmış finansal ürünleri içeren sözleşmelere ve netleştirme sözleşmelerine konu edilemez.

(4) Birinci, ikinci ve üçüncü fıkralara aykırı uygulamalara konu olan yapısal pozisyondaki varlıklar, uygulamaya konu olduğu tarih itibarıyla yapısal pozisyondan çıkarılır.

(5) Yapısal pozisyon, bu Tebliğdeki usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla banka yönetim kurulunun belirlediği kurallar ve sınırlar içinde yönetilir.

(6) Yapısal pozisyon bulunduracak bankalar, kurların beklenenin tersine olumsuz bir biçimde gelişmesi ihtimaline karşı, yapısal pozisyonlar için tamamen veya kısmen finansal koruma sağlayacak ve söz konusu pozisyonların muhtemel olumsuz etkilerini azaltabilecek imkanlara sahip olmalıdır.

Yapısal pozisyonların muhasebeleştirme ilkeleri

MADDE 7 – (1) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıklar, bankaların muhasebe sistemlerinde tekdüzeni uygulamaya yönelik Kurulca belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde elde tutma süreleri de dikkate alınarak ilgili yardımcı hesaplar altında izlenirler ve borçlanmayı temsil eden döviz veya dövize endeksli varlıklar vade sonuna kadar, diğer yapısal pozisyonlar ise asgari elde tutma sürelerinden düşük olmamak koşuluyla banka yönetim kurulunca öngörülen süre boyunca bu hesaplarda tutulurlar. Bu varlıklar alım-satım hesapları arasında izlenemez.

(2) Yapısal pozisyona konu varlıkların olağanüstü nedenler hariç kısmen veya tamamen birinci fıkraya aykırı olarak ilgili olmayan hesaplar altında sınıflandırılması veya elden çıkartılması durumunda banka, işlemin yapıldığı tarihi takip eden gelecek iki yıl boyunca yapısal pozisyon tutamaz. Kurum tarafından uygun görülecek haller ile aşağıdaki olaylar olağanüstü neden olarak kabul edilir;

a) Yapısal pozisyona konu varlığı ihraç edenin kredi değerliliğinde önemli bir düşüş olması,

b) Vergi düzenlemelerinde, bu tür finansal varlıkların faiz gelirlerine ilişkin var olabilecek vergi indirim ve muafiyetlerini ortadan kaldıran bir değişiklik yapılması,

c) Birleşme veya devir gibi nedenlerle, bankanın mevcut faiz riski pozisyonunu veya kredi riski politikasını devam ettirebilmek için bu tür finansal varlıkları zorunlu olarak elden çıkarması,

ç) Bankaların yatırım alanları ve sınırlarına ilişkin düzenlemelerde yapılan değişiklikler nedeniyle bu tür finansal varlıkların zorunlu olarak elden çıkarılması,

d) Vadeye kadar elde tutulacak finansal varlıkların risk ağırlıklarının önemli ölçüde artırılması nedeniyle bunların elden çıkarılmak zorunda kalması,

e) Bankanın başvurusu ile banka özkaynaklarındaki değişimin sürekli olup olmadığını ve bankanın mali durumunu dikkate alarak Kurumun uygun görmesi.

(3) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıkların aktifte bulunduğu süre veya vadesi boyunca oluşacak kur, faiz ve diğer değerlendirme işlemlerine ilişkin farkları, özkaynaklar içerisinde bir değerlendirme fonu hesabında izlenir ve bu farklar kâr dağıtımına konu edilemezler.

(4) Yapısal pozisyon içinde tasnif edilecek varlıkların kur değişimlerinden kaynaklanabilecek değer düşüşleri öncelikle özkaynaklar arasındaki pozitif değerlendirme unsurlarının azaltılması suretiyle hesaplara yansıtılır ancak değer düşüşünün mevcut değerlendirme farkının üzerinde olması durumunda kâr / zarar hesapları kullanılır.

Yapısal pozisyona ilişkin sınırlar ve ilaveler

MADDE 8 – (1) Yapısal pozisyon kapsamında tasnif edilecek olan döviz ve dövize endeksli varlıklar toplamının, takip edildiği dövizde sermaye yükümlülüğü yaratan net uzun pozisyon tutarını ve herhangi bir şekilde özkaynak tutarını aşan kısmı sermaye yükümlülüğü muafiyeti hesaplamasında dikkate alınmaz.

(2) Yapısal pozisyon kapsamına dahil edilen altın tutarı ile ortaklık hakkını temsil eden menkul kıymetler tutarı, ayrı ayrı olmak üzere, toplam yapısal pozisyon tutarının yüzde yirmibeşini geçemez.

(3) Yapısal pozisyon olarak bulundurulacak varlıkların ihraç edenlerin yerleşik oldukları her bir yabancı ülke bazındaki yapısal pozisyona konu varlık tutarı, toplam yapısal pozisyon tutarının yüzde yirmibeşini aşamaz. Bu sınırlama, altın için, altının nezdinde bulundurulduğu kuruluşun yerleşik bulunduğu ülke dikkate alınarak uygulanır.

(4) Yapısal pozisyon kapsamına dahil edilen varlıkların tamamı, Türkiye Cumhuriyeti Hazinesi tarafından yurt içi ve yurt dışı piyasalarda ihraç edilen döviz ve dövize endeksli iç ve dış borçlanma senetlerinden oluşabilir.

(5) Özkaynakların azalması nedeniyle fazla olarak açığa çıkan yapısal pozisyonlara ilişkin olarak 7 nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan hususlar saklı kalmak kaydıyla, portföyde herhangi bir işlem yapılmaz. Özkaynaklarda artış halinde, birinci fıkrada yer alan pozisyona bağlı sınırlamaya da uygun olmak kaydıyla, ortaya çıkan ilave yapısal pozisyon tutabilme imkanı banka tarafından yapısal pozisyona ilişkin bu Tebliğdeki usul ve esaslar çerçevesinde kullanılabilir.

(6) Borçlanmayı temsil eden dövizle dayalı/dövizle endeksli menkul kıymetlerin vadesi geldiğinde, diğer varlıkların ise elde tutma süreleri sonunda portföyden çıkartılmaları halinde yerlerine yeni yapısal pozisyon alınması bankaların ihtiyarındadır.

Yapısal pozisyonun izlenmesi ve bildirilmesi

MADDE 9 – (1) Yapısal pozisyonu oluşturan döviz ve dövizle endeksli aktiflerin bileşimini gösteren bir rapor sermaye yeterliliği standart oranına ilişkin raporlamalar ekinde Kuruma gönderilir.

(2) Sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında yapısal pozisyonun sağlayacağı sermaye yüküne ilişkin muafiyet, Kurum tarafından hazırlanan piyasa riski raporlama seti kapsamında yer alan kur riskinin ölçümü için hazırlanan tablo aracılığı ile hesaplamaya dahil edilir.

Sermaye yükümlülüğü muafiyeti ve şartları

MADDE 10 – (1) 8 inci maddenin birinci fıkrası hükmü saklı kalmak kaydıyla, bankaların yapısal pozisyonları itibarıyla bulundukları varlıklar için kur riski için sermaye yükümlülüğü hesaplanmaz.

(2) Yapısal pozisyon bulundurmaktan dolayı kur riski için sermaye yükümlülüğü muafiyetinin doğabilmesi için bankanın net uzun döviz pozisyonuna sahip olması ve aynı döviz cinsinden yapısal pozisyonu bulunması gerekmektedir.

(3) Konsolide sermaye yeterliliği standart oranının hesaplanmasında konsolide olarak hesaplanacak yapısal pozisyon, kur riski için konsolide sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasından muaf tutulur. Bu Tebliğde belirtilen koşullar ve tüm oransal limitler konsolide esasa göre de uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 11 – (1) 3/11/2006 tarihli ve 26335 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yapısal Pozisyona İlişkin Tebliğ yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

MADDE 12 – (1) Bu Tebliğ 1/7/2012 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 13 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkanı yürütür.